

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ วันนี่วันพระ วันพระ พระเป็นผู้ประเสริฐ ผู้ที่ประเสริฐแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด ถ้าประเสริฐที่สุด ประเสริฐเพราะอะไรละ ประเสริฐเพราะพ้นจากทุกข์ใจ ท่านไม่มีความทุกข์ในหัวใจเลย ท่านมีแต่ความสุข แล้วเป็นวิมุตตสุข ไม่ใช่สุขทางโลกนี้ด้วย

ไอ้ความสุขทางโลกๆ ที่เราแสวงหากันอยู่นี้ เราแสวงหาด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก กิเลสตัดหาความทะยานอยากคาดหมายว่าสิ่งนั้นจะเป็นความสุขๆ แล้วเราพยายามแสวงหากันอยู่ใช่ไหม

เราเกิดเป็นมนุษย์นะ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึงความสุข ความสุขจากหัวใจ ความสุขจากตัวมันเองใจ ความสุขที่ไม่เจือด้วยอามิส ความสุขที่เป็นเอกเทศ ความสุขที่เป็นสังขารมรรณมาหาได้ที่ไหนละ ที่เรามาวัดมาวากัน เรามาประพฤติปฏิบัติกัน เราค้นหาหัวใจของเรา

ทุกคนไม่เคยหาหัวใจของตนเจอ ทุกคนไม่เคยเจอ ทุกคนต้องไปทำบัตรประชาชน เวลาทำบัตรประชาชนไปที่กรมการปกครองใจ ชื่ออะไร นายอะไร นางอะไร ต้องไปหาที่กรมการปกครองนั้น แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตนี้ไม่มีเพศ ไม่ใช่หญิง ไม่ใช่ชาย ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา ไม่ใช่ใครๆ ทั้งสิ้น มันเป็นความรู้สึกใจ แต่ความรู้สึกนี้มันต้องเป็นสังขารความจริงใจของเรา ถ้าเป็นสังขารความจริงใจของเรา

ที่เรามาค้นคว้า ค้นคว้าอยู่นี้ไง ถ้าค้นคว้าอยู่นี้ นี่หลักของศาสนาพุทธ พระพุทธศาสนา สอนลงที่หัวใจนี้ เพราะหัวใจนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เพราะหัวใจนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะนั้นเป็นไปตามกรรม เพราะกรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน การกำเนิดของเรากำเนิด

ด้วยกรรม แต่กรรมดี กรรมดีของเราไป กรรมดีของเราคือเกิดมาเป็นมนุษย์นี่ไง เกิดเป็นมนุษย์ แล้วไม่ใช่มนุษย์ไร้สาระ

มนุษย์ไร้สาระ มนุษย์เร่รอน มนุษย์ที่ไม่มีศาสนา ถ้ามนุษย์มีศาสนา ศาสนาก็ศาสนาแบบ โลกๆ ศาสนามีไว้ให้มันครบว่าเวลาทำบาปแล้วเรานับถือศาสนาสิ่งใด แต่ก็มันนะ เขาบอกว่าเขา ไม่นับถือศาสนาใดๆ เลย เขาคิดว่าเขามีความสามารถ เขามีสติปัญญาของเขา นั่นก็เป็นความเชื่อ ของเขา

แต่ของเรา เราเชื่อในพระพุทธศาสนา ถ้าเราเชื่อในพระพุทธศาสนา วันนี่วันพระ วันพระ มาวัดมาวา มาวัดมาวาอะไร เพื่อมาวัดหัวใจของเรา หัวใจของเราจับมัน ในเมื่อเราหามันไม่เจอ แต่เราเชื่อธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม ธรรมะขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยของเรา แก้วสารพัดนึก มันนึกได้ หรือไม่ เรานึกไม่ได้เลย เรานึกไม่ได้ เราต้องมีการศึกษา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษามาแล้ว คำว่า “ศึกษา” ศึกษาคือการท่องจำ การท่องจำไม่ใช่เป็นความ จริง พอการท่องจำขึ้นมาแล้ว แล้วกิเลสเรานั้นก็ขัดแย้งใจ มันจะเป็นอย่างนั้นจริงหรือไม่ มันจะ เป็นอย่างนั้นจริงหรือไม่ แต่มันเป็นเรื่องวัฒนธรรมประเพณีของเรา ในเมื่อเป็นเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี เรามีความเชื่ออย่างนั้น สังคมมีความเชื่ออย่างนั้น

แล้วมีผู้ประเสริฐใจ ผู้ประเสริฐคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐคือครูบา อาจารย์ของเราที่ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ถ้าท่านไม่ เห็นคุณค่าอย่างนั้นทำไมท่านตั้งใจ ท่านสละชีวิตของท่านเพื่อสังฆกรรมในใจของท่านละ ทำไม ท่านสละชีวิตของท่านได้ ท่านสละชีวิตของท่านเพราะท่านมีอำนาจวาสนาบารมีไง แต่ของเรา เราไม่กล้า เราไม่กล้าของเรา เรากระทำของเราละล้าละลัง เราอยู่กับโลก คนเราเกิดมาบนโลก บอกว่าเป็นโลกๆ สิ่งที่เป็นธรรมเป็นอย่างไร เหยี่ยมมีสองด้าน โลกกับธรรมๆ

เราเกิดมาเรามีชีวิตนะ ชีวิตนี้มีค่ามาก ชีวิตนี้มีค่ามาก แต่ชีวิตมีค่ามาก โคนกิเลสค้นหา ความทะยานอยากมันครอบงำ พอกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันครอบงำ ทำแต่ตามใจตัว ทำ ตามใจตัวคือตามใจกิเลสไป เวลาขัดแย้งๆ ที่เราขัดแย้งกับกิเลสคือขัดแย้งกับกิเลสของเรา ถ้าเรา ประพฤติปฏิบัติธรรมๆ กิเลสมันกลัวธรรม

กรรมมันคืออะไร คิด สมาธิ ปัญญา พอมีศีลขึ้นมามันอึดอัดขัดข้องแล้ว มันทำอะไรไม่ได้ สมองปรารถนา ไม่ได้ทำอะไรด้วยแรงขับเคลื่อนของใจของเรา ถ้าทำอะไรได้นั้นไม่ใช่ ทำไม่ได้ อันนั้นไม่ต้อง อันนั้นรังแกเขา อันนั้นเบียดเบียนเขา อันนี้เราไม่ทำ อันนี้ไม่ทำ เราไม่ทำ นี่มีศีล มีศีล ก็เลสมันไม่ชอบใจหรอก ถ้ากิเลสมันไม่ชอบใจ แต่ธรรมะชอบ ธรรมะชอบแบบนั้น ธรรมะชอบผู้มีศีล ผู้มีศีลคือผู้ที่มีความปกติของชีวิต มีความปกติใจ ชีวิตที่เรียบง่าย ชีวิตของเราเรียบง่าย ถ้าไม่มีกิเลสมันกระตุ้นใจ

คนมันต้องการอะไร คนเราก็ต้องการปัจจัย ๔ เท่านั้น ถ้าปัจจัย ๔ มีไว้ทำไม มีไว้เลี้ยงชีวิตนี้ ชีวิตนี้เลี้ยงไว้ทำไม เลี้ยงให้มันเกิดให้มันตายโดยธรรมชาติของมันใช่ไหม ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ เกิดตายมันก็เป็นธรรมชาติทั้งนั้นนะ แต่ถ้าเราดูจริงเห็นจริง เราดูเห็นจริงๆ เรามาประพฤติปฏิบัติของเรา มันมีค่าขึ้นมาตรงนี้ไง มันมีค่าขึ้นมา เห็นไหม

คูลี เวลาเทวดา อินทร์ พรหม เขาเป็นเทวดานะ คูลี ความเชื่อของเรา ศาสนาถือผีๆ เขาเชื่อเทวดา เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งนั้นนะ แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ทำไมมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าล่ะ เพราะเขาก็เกิดเหมือนเรา เขาเกิดในสถานะไหน เขาเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมของเขา เขาเกิดในสถานะนั้น แต่ชีวิตของเขา เขาต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเหมือนกัน เขาต้องสิ้นชีวิตไปเหมือนกัน การสิ้นชีวิตของเรา เวลาเกิดมีความสุขก็พอใจสิ่งนั้น เวลาจะพลัดพรากก็มีแต่ความคับแค้นใจทั้งนั้นนะ แล้วพลัดพรากไปแล้วจะไปไหนก็ไม่รู้ไง

บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ บุพเพนิวาสานุสติญาณมันมาจากไหน คนนี้มาจากไหน จุตูปปาตญาณ ตายแล้วไปไหน นี่การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ นี่พูดถึงอย่างนี้เป็นเรื่องของโลก อภิญญา

เวลาสิ่งที่อภิญญาารู้เรื่องวาระ รู้เรื่องต่างๆ รู้แล้วส่งออกทั้งนั้นนะ เดี่ยวนี้เทคโนโลยีมันรู้หมด คอมพิวเตอร์ทำได้หมดเลย เหาะเหินเดินฟ้า ไปเครื่องบินก็ได้ เดี่ยวนี้ไปเที่ยวอวกาศด้วยแต่ใจไม่พ่นนะ ใจไม่พ่น จะสูงส่งขนาดไหนก็มีความทุกข์ทั้งนั้นนะ ถ้ามันจะพ่น มันจะพ่นที่นี้ไง วันพระๆ ผู้ประเสริฐๆ เขาประเสริฐที่นี้

คูลี ผู้ที่ประเสริฐ ครูบาอาจารย์เราประเสริฐอยู่ในป่าในเขา ท่านมีอะไร บริหาร ๘ เท่า นั้นนะ พระเราต้องมีสมบัติของคนคือบริหาร ๘ แล้วสิ่งที่พระเรา หลวงตาท่านสอนประจำ ถ้า พระเราไม่มีศีลมีธรรม ใครจะมีได้ ถ้าพระไม่มีคุณธรรม พระเราปฏิบัติไม่ได้ ใครจะปฏิบัติ

นี่ไง พระเป็นนักรบ รบกับอะไร รบกับกิเลสนี่ไง เวลานั้นรบเขารบกับกิเลส เขามีศีลมี ธรรม มีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเพื่อขีดขอบเขตของกิเลสไว้ อย่าให้มันพุ่งชานออกมา อย่าให้มัน พลุ่่งพล่านออกมา ถ้ามันไม่พลุ่่งพล่านออกมา แล้วทำอย่างไรให้มันสงบละ มันไม่สงบหรอก มันคั่นรน

เด็กๆ ปล่อยไว้มันสะดวกสบายของมัน มันมีความสุขของมัน มันวิ่งเล่นของมันทั้งวัน เลย ไม่มีใครไปควบคุมนะ มันสบายของมัน เวลาให้มันนั่งเรียบร้อยไม่ได้ทั้งนั้นนะ หัวใจก็ เหมือนกัน หัวใจถ้ามันปล่อยไปคิดตามกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันคิดได้ทั้งวันละ แต่ เวลาให้มันระลึกพุทโธ ให้มันกำหนดลมหายใจ มันทำไม่ได้หรอก มันจะคั่นรนของมันๆ ถ้ามัน คั่นรนของมันเพราะอะไรละ เพราะเราจะค้นหาหัวใจของเราไง ถ้าเราไม่ค้นหาหัวใจของเรา เอา อะไรปฏิบัติ

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เขาจะทำหน้าที่การงานกัน เขาต้องมีสำนักงานนะ เดียวนี้เขา ต้องมีโต๊ะทำงานนะ เดียวนี้เขาทำงานที่บ้านๆ เขาต้องมีที่ทำงานทั้งนั้นนะ นี่ไปทำงานที่ไหน ไป ทำงานที่เร่ร้อนใช้ไหม นี่ความคิดที่เร่ร้อน

ธาตุ ๔ และขันธ ๕ มันเป็นสถานะของมนุษย์ ไปเกิดเป็นเทวดาไม่มีร่างกายนี้แล้ว ไป เกิดบนพรหมมีขันธเดียวเท่านั้นนะ แล้วจิตมันอยู่ไหนละ แล้วเราเกิดสถานะอะไร นี่เราเกิดเป็น มนุษย์ไง เกิดเป็นมนุษย์ก็มีความคิดใจ ความคิดโลกียปัญญา ปัญญาทางโลก จดจำมาทั้งนั้นนะ จดจำทรงธรรมวินัย วินัยจดจำมันมา จดจำมันมาแล้วก็ทำตามนั้น ทำตามนั้นมันก็รูปแบบ นี่ไง มันก็ได้แค่นั้นนะ มันได้แค่นั้นเพราะอะไร มันได้แค่นั้นเพราะมันมีขอบเขตมันไง มันก็บอกว่า สบายๆ

สบายอะไร อะไรสบาย เห็นกิเลสใหม่ รู้จักมันใหม่ ถ้าคนไม่รู้จักกิเลส แก้กิเลสไม่ได้ เราตามหาบุคคลคนหนึ่ง คูลี กิเลสๆ เหมือนกับนายแดงๆ นายแดงเป็นผู้ปล้น รู้จักชื่อว่าเป็นคน ปล้น เขาบอกคนนี่ชื่อไอ้แดง ตามหามันไป ชื่อ ตามมันไป แล้วจะไปเจอตัวมันใหม่ ไม่เคยเจอ

ตัวมันแล้วเอาผู้ใดมาลงโทษ เอาผู้ใดมาเป็นผู้เสียหาย เอาผู้ใดมาเป็นผู้รับโทษ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราหาใจเราไม่เจอ ทำที่ไหน

ความคิด ความคิดมันเกิดดับ ความคิดมันเกิด เอาความคิด สัญญา สัญญาไปศึกษา ศึกษา มาแล้วทรงจำๆ ทรงจำแล้วก็สำคัญตนว่าเป็นของเรา พอสำคัญตนว่าเป็นของเรา ขยับไม่ได้นะ มันต้องมีรูปแบบอย่างนี้ๆ มันเป็นจริงไหม

นี่ไง ถ้ามันเป็นปัจจัยตั้ง ปัจจัยตั้งอย่างไร สิ่งทีประพฤติปฏิบัติมันต้องเป็นปัจจัยตั้ง เป็น สันติภูริโก มันต้องรู้อำพาะตน รู้ด้วยความเป็นจริง ถ้ารู้ด้วยความเป็นจริง ถ้าไม่มีความจริง เอาความจริงที่ไหนมาพูด เอาความจริงที่ไหนออกมาแสดง ความจริงมันอยู่ที่ไหน

ถ้าความจริงอยู่ที่นี้ วันพระๆ ที่เราไปหาครูบาอาจารย์ หาครูบาอาจารย์เพราะเหตุนี้ พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ได้เห็นสมณะ ไปวัดไปวาได้เห็นสมณะ สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ถ้ามีสมณะอยู่จริงนะ ถ้าสมณะไม่จริงก็เป็นสังฆะ ถ้าสังฆะแล้วเราทำเพื่อหัวใจของเรา เพราะอะไร เพราะสุดท้ายแล้วเราต้องทำเพื่อเราๆ แต่นี่มันลงใจที่ไหน หัวใจมันลงใจที่ไหนมันก็แสวงหาสิ่งนั้น ถ้าแสวงหาสิ่งนั้นเพื่อเรา มันก็อยู่ที่เข้ากันโดยธาตุ

พระสารีบุตร ลูกศิษย์ของพระสารีบุตรนะ ๕๐๐ เป็นปัญญาวิมุตติหมดเลย ลูกศิษย์ของพระโมคคัลลานะ ๕๐๐ ทรงฉานเรื่องฤทธิ์เรื่องเดชสุดยอดเลย ลูกศิษย์ของเทวทัตตามกหมดเลย ชอบอย่างนั้น มันชอบแล้วมันเข้ากันนะ มันชอบ มันชอบมันเห็นถูกไปหมดถ้ามันชอบ ถ้าไม่ชอบมันคัดค้านไปหมดละ ไอนี้ก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ ไม่ใช่ๆ ก็สัญญาัยไปเรียนกับสัญญาัยมา นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ มีปัญญามากนะ ปฏิเสธเขาไปทั่ว ปฏิเสธไปแล้วตัวเองไม่มีหลักเกณฑ์อะไร

เวลาไปเห็นพระอัสสชิเดินบิณฑบาต เห็นไหม มันต้องมีลี มันต้องมีที่จับที่ต้อง มันต้องมีเหตุมีผลดี มันต้องรับรู้ได้ ตามพระอัสสชิไปนะ “ขอบวชกับใคร”

“บวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอะไร”

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

มันต้องหาไปที่เหตุไฉน อันนี้เหตุมีไหม มีเหตุมีผลไหม มีต้นมีปลายไหม จับต้องได้ไหม
มีความเป็นจริงหรือเปล่า ถ้ามีความจริงหรือเปล่า ความจริงอันนั้นนะ ความจริงอันนั้นนะ นี่สัง
กรรม

แล้วสังกรรมนะ ถ้ามันเป็นการตริกเอา เป็นการนึกเอา วิปัสสนิกๆ ไฉน มันก็เลยเหมือนสุ
ตมยปัญญา การทรงจำที่จำมาที่สุดมยปัญญาทั้งนั้นนะ มันเป็นปัญญาโลกๆ สุตมยปัญญา จิน
ตมยปัญญา ภวานามยปัญญา เวลาภวานาไป โลภียปัญญา โลกุตตรปัญญา แยกไม่เป็นหรือ แยก
ไม่ได้หรือ คนไม่รู้ไม่เห็นแยกได้อย่างไร คนเราไม่เคยมีไม่เคยเป็นจะเป็นไปได้อย่างไร คนไม่
เคยมีไม่เคยเป็นก็อ้างกฎหมาย อ้างข้อบังคับ ไฉนก็เหมือนกัน ไม่มี ไม่เป็น ก็อ้างกรรมวินัยไฉน
เวลาไม่มี ไม่เป็น เพราะมันไม่มี ไม่เป็นจริงในใจของคนไฉน

ถ้ามันเป็นจริงในใจของคน ธรรมาธิปไตยๆ ความเป็นธรรมๆ มันขัดแย้งกันที่ไหน ความ
ขัดแย้ง ธรรมต้องเป็นธรรม ธรรมะตั้งแต่เริ่มต้น ท่ามกลาง และที่สุด ไม่มีขัดและไม่แย้งกับสิ่ง
ใดทั้งสิ้น ธรรมนี้สุดยอด ใจที่มันขัดมันแย้งนะกิเลสทั้งนั้น กิเลสในหัวใจ ความเห็นของคน
เที่ยวไปคัดไปแย้งเขาไฉน

แต่ถ้าเป็นความจริง ความจริงต้องเป็นความจริง ถ้าพูดความจริงคือพูดความจริงต่อเมื่อ คุณ
ติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาลูกศิษย์ลูกหาไปหาท่าน มีความเลื่อมใสมาทั้งนั้น เราไปหาครู
บาอาจารย์ “ครูบาอาจารย์จะรู้ถึงความรู้สึกเราหรือเปล่า”

เวลาไปกราบท่าน เห็นไหม “ใจของคนละไม่ดู จะให้คนอื่นดู”

ใจของคน ก็ตนต้องเป็นผู้แก้ คนอื่นก็คนอื่นชี้ว่า ผู้ที่ชี้มาได้ก็ต้องผ่านวิกฤตมาแล้วถึงจะ
ชี้มาได้ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านผ่านของท่านมาก่อน ท่านทุกข์ยากมาก่อน ครูบาอาจารย์
ของเราละ ล้มลุกคลุกคลาน ล้มลุกคลุกคลานที่ไหน ล้มลุกคลุกคลานที่หัวใจนี้

หัวใจที่มันล้มลุกคลุกคลานมันมีแต่ความทุกข์ความยาก คุณติ มีคนมาอุ้มชูบูชา แต่ใน
หัวใจมันทุกข์มันยาก มันมีความสุขไหม หน้าไหว้หลังหลอก ต่อหน้าทำขึ้นบาน ลับหลังก็ไปนั่ง
คอดกนั่นนะ ความเป็นจริงในหัวใจไฉน แต่ถ้ามันเป็นจริงมันต้องเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจนี้สิ

ถ้าเป็นจริงในหัวใจ ใครจะอุ้มชูบูชาไม่เกี่ยว นั่นเป็นอำนาจวาสนาบารมีของเขา ที่เขามา
เสียดละ เขามากระทำอันนั้น นั่นของเขาทั้งนั้น เขาเป็นผู้ที่สละ เขาเป็นผู้ที่กระทำ นั่นเป็นสิทธิ

ของเขา ถ้าเป็นสิทธิของเขา เขาทำของเขา เนื่อนาบุญ ปฏิภาหิง ผู้ให้ให้ด้วยความสะอาด บริสุทธิ์ใจ แล้วผู้รับละ ผู้รับที่สะอาดบริสุทธิ์ นี้ใจ ถ้าเป็นจริงมันต้องเป็นจริงอย่างนี้ มันเป็นจริง มันถึงจะสะอาดบริสุทธิ์ ถ้ามันสะอาดบริสุทธิ์แล้ว การกระทำอย่างนี้มันมีคุณค่ามาก มีคุณค่ามากไป แล้วเราแสวงหาอย่างนี้ เราแสวงหาสิ่งจะความจริงอย่างนี้

เราไม่ต้องแสวงหาใครมาอุ้มชูบูชาทั้งสิ้น การอุ้มชูบูชา โลกธรรม ๘ สรรเสริญนินทา การสรรเสริญนี้ไร้สาระมาก ครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นจริงนะ ใครมาพูดเที่ยวสรรเสริญ ท่านบอกว่า “พูดอย่างนี้ได้อย่างไรตบปาก” มันไม่มีเหตุมีผล มันไม่มีสิ่งจะความจริง มันเป็นเรื่อง สัญญาอารมณ์ทั้งนั้นนะ ถ้าเป็นทางโลก ประชาสัมพันธ์ใจ ส่งเสริมกัน พยายามยกย่องกัน ยกย่องด้วยการโฆษณาชวนเชื่อ

คำว่า “โฆษณาชวนเชื่อ” โฆษณารุชตายเพราะลาภ อยากดัง อยากใหญ่ อยากมีชื่อเสียงตายหมด แต่ครูบาอาจารย์ของเราะ เคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ต้องการสิ่งใดทั้งสิ้น แต่กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมเป็นเรื่องธรรมชาติ เรื่องสัจธรรม ความดีคือความดี ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว ครูบาอาจารย์เราท่านทำความดีที่แห้ว ทำความดีที่ไม่ปรารถนาสิ่งใดทั้งสิ้น ความดีนั้นจรจายไปเพราะผลของความดี

เกสร คูลี มันเป็นไปตามลม กลิ่นของเกสร กลิ่นของกลิ่นหอม หอมไปตามลม กลิ่นของ คุณงามความดีมันยิ่งกว่านั้น มันไปถึงสวรรค์ชั้นพรหมนูนนะ มันไปได้หมด ถ้ามันไปได้หมด ทำไมหลวงปู่มั่นท่านเทศน์ว่าการ เทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์หลวงปู่มั่นตลอด เขาถามว่า ทำไมต้องมาฟังเทศน์หลวงปู่มั่น ทำไมไม่ฟังเทศน์องค์อื่นเลย

องค์อื่นมันจะเอาอะไรมาเทศน์ มันจะเอาอะไรไปบอกเขา ภาษาใจมันยังไม่รู้จัก ภาษา วัฏฏะมีรู้จักไหม ภาษาที่สำแดงออก

มันต้องรู้ต้องเห็นใจ กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันหอมทวนลมไป ไอนี้ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว เราทำคุณงามความดีของเรา เราไม่ต้องปรารถนา ไม่ใช่โฆษณารุช จะทำสิ่งใดก็แล้ว เขาไม่รู้ จะทำสิ่งใดว่า “ฉันไม่ได้ทำ” ถ้าทำผิดนะ “ฉันไม่ได้ทำ ลูกศิษย์ทำให้ ฉันไม่ได้ทำ ฉันไม่ได้ทำ”

สังคม หัวหน้าคือหัวหน้า หัวหน้าผู้ที่มีคุณธรรม หัวหน้าต้องรับผิดชอบ ถ้าหัวหน้าไม่
รับผิดชอบ ความดีเอาเก็บไว้ที่หัวหน้า ความชั่วดันให้คนอื่น ดันให้ลูกศิษย์ลูกหารับไป แต่
ตัวเองเอาแต่ความดีๆ โหมบรูษตายเพราะลาก นี่ไง เราไม่ต้องการอย่างนั้น เราเป็นลูกศิษย์องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แก้วสารพัดนึก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราระลึกถึงคุณงาม
ความดีของเรา เราระลึกถึงความดีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราระลึกถึงคุณงาม
ความดีของครูบาอาจารย์เราได้ เราระลึกถึงนั้นเป็นคติเป็นตัวอย่าง เป็นแบบอย่างไง แบบอย่าง
ที่เราพยายามมุ่งมั่นมุนานะของเรา

แล้วทำอย่างนั้นได้ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์เรามุ่งมั่นมุนานะเลย เราจะทำอย่างไร เรามีเรื่องมี
รอยไหม เราทำอย่างไร มีดแปดด้าน หลวงปู่อ่อนเป็นคนพูด มรรค ๘ มีดแปดด้าน มรรค ๘
มรรค ๘ มีดตีคือเลย ไม่รู้มันจะไปทะลุตรงไหน มรรค ๘ จดจำกันมาไง มรรค ๘

แต่ถ้าครูบาอาจารย์เรา พอจิตมันลงเป็นสัมมาสมาธิ สว่างไสว ความสว่างไสวนั้นก็
ส่งออกแล้วนะ แต่มันเข้าใจในตัวมันเองไง ยกขึ้นสู่วิปัสสนาใจ ถ้าวิปัสสนาไปแล้วเห็นจริงตาม
ความเป็นจริงใจ ถ้าเห็นจริงนั้นละมรรคแท้ๆ ใจ ดวงใจดวงใดไม่มีมรรค ไม่มีศีล ไม่มีสมาธิ ไม่
มีปัญหาเกิดขึ้นตามความเป็นจริง เป็นจินตนาการทั้งนั้น คาดหมายทั้งนั้น มันก็ได้แค่นั้นนะ แต่
ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาๆ มันสำรอกมันคาย มันถอดมันถอน เวลามันคายมันถอดมันถอน นั้น
ละคือความมหัศจรรย์ แล้วความมหัศจรรย์นี้มันเกิดจากผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเท่านั้น

เวลาหลวงตาท่านบรรลุธรรม ท่านจะกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มันซึ่งอัน
นี้ มันซึ่งอันนี้ ถ้ามันเป็นจริง มันเป็นจริงในใจดวงนั้น ถ้ามันเป็นจริง มันจริงอย่างนั้น จริงที่ใจ
ดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นเป็นความจริงขึ้นมา อย่างอื่นไม่มีความหมาย จดจารึกกันไว้ พิมพ์ผิดก็ผิด
ไปทั่ว ๓ โลกธาตุ ตรวจอักษรผิดก็ผิดหมดแล้ว

ความจริงๆ ความจริงมันอยู่ที่นี้ แล้วที่นี้เป็นความจริงนะ ความจริงอันนี้มันสัจจะความ
จริง นี่วันพระ มาวัดมาวากันเพื่อเหตุนี้ละ เรามาวัดมาวาทำบุญกุศลเป็นระดับของท่าน ระดับ
ฆราวาส ธรรมะของฆราวาส ธรรมะของนักบวช ธรรมะของนักพรต แต่สัจจะความจริงในใจ
ของครูบาอาจารย์เรา ความจริงอันนี้ไง

ชีวิตนี้มีค่า มีค่ามากจริงๆ นะ หัวใจอันนี้มันรับรู้ได้ หัวใจนี้สัมผัสได้ หัวใจนี้เอามา
ประพฤติปฏิบัติธรรมได้ หัวใจดวงนี้มีค่ามาก เอวัง